

5782 Toledot (Haftara) - Wie maakt niet uit

Het verband tussen de haftara en de parasja is simpel: Ja'akov en Esav.

Malachi, de profeet waaruit onze haftara komt, leefde aan het begin van de tweede tempelperiode. Na de verschrikkelijke verwoesting van Jeroesjalajim door de Perzen en een verblijf van 70 jaar in Babylon, verzucht hij: Houdt U nog wel van het Joodse volk? En Hasjem antwoordt: Ik hou nog steeds van jullie, Ik heb immers gekozen voor Ja'akov en niet voor Esav.

Dat het alleen al in de gedachte zou kunnen opkomen dat Hasjem voor Esav zou kiezen betekent dat wij de persoon Esav anders moeten begrijpen dan alleen de slechterik zoals hij steeds wordt afgeschilderd.

Esav krijgt zijn naam Edom en zijn slechte reputatie op het beroemde moment dat hij terugkomt van de jacht en zijn broer Ja'akov linzensoep ziet maken. Hij spreekt de beroemde woorden: "geef me van dat rode, rode".

Dit moment is op vele manieren uitgelegd. Wij willen er een gedachte aan toevoegen.

Esav zorgde voor zijn vader en moeder. Hij joeg en bracht voedsel naar huis, hij was de 'iesj sadé' de man van het veld. Ja'akov was de simpele man die in de tent zal te leren.. Zo was het dag in dag uit, zo vond Esav het goed.

Tot op een dag: Ja'akov kookt! Wat is er gebeurd? Ja'akov pakt nu de taak van Esav af... Waarom zit Ja'akov niet in zijn tent te leren? Het maakt Esav niet uit: wat het ook is, het is waardeloos. Hij heeft wel honger dus vraagt van de soep, die niet voor hem bedoeld is maar heeft zijn mening erover al klaar: "ik heb het niet gemaakt dus is het niet lekker...".

Maar hij is zo boos dat Ja'akov voor zijn ouders kookt dat hij zijn eerstgeboorterecht verkoopt, voor wat? Voor die soep waar hij zo boos om geworden is.

Esav doet veel voor de mitzwat kiboed Aw we'Eem, de mitzwa van eerbied voor vader en moeder is hem lief. Maar niet als iemand anders het doet.

Hasjem wil dat wij mitzwot doen. Velen daarvan om andere te helpen, om chesed te doen. Het is prachtig die mitzwot te doen maar niet ten koste van anderen. Als iemand anders de mitzwa doet, is het ook mooi. Wij zijn geneigd om het alleen maar goed te vinden als we het zelf doen. Hasjem denkt niet zo: de mitzwa moet gedaan worden, de persoon moet geholpen worden, maar dat kan ook door iemand anders gebeuren.

Esav dacht niet zo. Ja'akov weet beter.

In een shtettel was er een cheider. Ouders waren vaak arm. Een rijkere bewoner van het dorp bood aan om de school te voorzien met melk voor alle kinderen. Hij droeg de lokale melkboer op de melk naar school te brengen en de rekening naar hem te sturen. Op een dag kwam de melkboer niet met de rekening. De reden: iemand anders had op zich genomen de melk voor het cheider te geven.

De rijke man was buiten zichzelf van woede: 'hoe durfde die man', hij wendde zich tot de rebbe en eiste dat hij de melk mocht leveren en verder niemand. De rebbe gaf de man geen gelijk: 'waar gaat het je om vroeg hij de rijke man, dat de kinderen melk hebben of dat jij de mitzwa doet?'

Zo moeten wij ook denken.

Als iemand moet geholpen worden, als een mooi iets op poten moet worden gezet, dan staan we klaar om er aan mee te werken. Maar als iemand anders het uiteindelijk doet, is dat ook goed. En richten wij ons op iets anders.

En is zijn soep niet vooraf al oneetbaar...